

ПРОПАГАНДА ЯК ЗБРОЯ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ

*Землянська О. В., ст. викл. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського);
Семенов Д. П., студ. (гр. ЛН-01, ІХФ КПІ ім. Ігоря Сікорського)*

Анотація. Розглянуто питання, які пов'язані з використанням пропаганди в якості зброї в сучасній війні. Як саме вона працює та які використовує методи для створення хибного уявлення навколо однієї людини, події, держави, або народу. На прикладі російської пропаганди розберемося у створенні упереджень навколо України та використанні дезінформації з метою її дискредитації. Зроблено аналіз можливостей, що спрямовані на запобігання поширення дезінформації та боротьби з нею.

Ключові слова: пропаганда, упередження, дезінформація, методи протидії.

Abstract. Issues related to the use of propaganda as a weapon in modern warfare are considered. How does it work and what methods does it use to create a false impression around a particular person, event, state, or people. On the example of Russian propaganda, we will understand the creation of prejudices around Ukraine and the use of disinformation to discredit it. We will analyze the possibilities aimed at preventing the spread of disinformation and combating it.

Keywords: propaganda, stereotypes, prejudices, disinformation, countermeasures.

Вступ. Початку війни між Україною та Російською Федерацією передувала багаторічна пропаганда та дезінформація з метою створення хибного уявлення навколо українського суспільства та влади. Таким чином намагались виправдати злочини, які пов'язані з анексією АР Крим та фінансуванням бойових дій в східних регіонах України.

Створені упередження спрямовані на введення в оману російського народ та з метою показати Україну у вигляді недалекоглядних людей, маріонеток в руках Заходу з русофобними настроями, які можуть розв'язати війну для повалення конституційного ладу в РФ [1].

Аналіз стану питання. Сьогодення вимагає нових правил ведення війни. Все частіше війна переходить в інформаційний простір і набуває ознак гібридної. Тому так важливо розібратися в цих питання та ситуаціях. Розглянути види пропаганди, які зараз є досить розповсюдженими та проаналізувати методи спрямовані на її протидію.

Мета роботи: проаналізувати як саме пропаганда працює та які методи використовує, з'ясувати як Російська Федерація використовує пропаганду в війні проти України.

Методики, матеріали та результати досліджень. Згідно з дослідженнями всіх ЗМІ РФ було визначено, що з 2014 року новини навколо України прямо або опосередковано мають обсяг до 90% від усієї наданої інформації. При цьому 91% з них носить негативний характер і лише 9% позитивний або нейтральний [2].

Серед 91% негативних згадок українського суспільства вдалося виявити 6 головних напрямів (наративів):

- в Україні триває громадянська війна (33%);
- Україна – це недодержава (22%);
- РФ допомагає мешканцям Донбасу (15%);
- в Україні поширюється русофобія (10%);
- фашисти та радикали знищують Україну (7%);
- Україна – це маріонетка заходу (6%) [2].

Рівень довіри російським ЗМІ серед народу РФ є досить високим.

Види ЗМІ	Довіряють	Не довіряють
Федеральне ТБ	70%	28%
Регіональне ТБ	64%	29%
Федеральна газета	49%	38%
Регіональна газета	48%	38%
Онлайн ресурси	45%	35%
Федеральне радіо	41%	33%
Соціальні мережі	39%	41%
Регіональне радіо	39%	34%
Іноземні джерела	16%	60%

Інформацію вилучено з відкритих інформаційних джерел [1]

Федеральні та регіональні ТБ та газета користуються найбільшим рівнем довіри серед росіян, в той же час іноземним джерелам не довіряє більшість громадян РФ. Рівень пропаганди, який розповсюджують російські ЗМІ досить багатогранний і для її поширення використовують всі телеканали, радіо, газети. Проблема цих засобів полягає в тому, що молодіжна частина населення не використовує їх для отримання тієї повістки, що потрібна керівництву РФ. Саме для цього намагаються частіше використовувати блогерів та відеохостинги, соціальні мережі, які більш поширені серед молодих людей. Таким чином розповсюджується така ж інформація, як і по новинам.

Через повний контроль над ЗМІ в РФ і створюється необхідна картинка для дискредитації українського суспільства та виправдання своїх минулих та майбутніх злочинів, які порушують міжнародні договори. Якщо розглянути рейтинг за індексом свободи слова та ЗМІ у 2021 році, то РФ знаходиться на 150 місці серед 180 країн з усього світу [4].

Протягом 8 років, починаючи з 2014 року, РФ використовувала пропаганду

та дезінформацію для підготовки народу до повномасштабної війни, яка розпочалася вранці 24 лютого 2022 року. ЗМІ РФ почали розповсюджувати новини про початок «спецоперації», а людей які називають ці дії війною почали переслідувати. Однією з найболючіших історій для пропаганди стали події в містах Буча, Ірпінь та Гостомель, коли 2 квітня 2022 року вони повернулися під контроль України. ЗМІ зі всього світу почали розповсюджувати фото та відео тіл людей, які лежали прямо на дорозі. Усі вони загинули через дії ЗС РФ. Пропаганда почала поширювати інформацію про «фейки» та акторів, граючих роль трупів. Ключову роль у знищенні цієї картини зіграли іноземні видання, опублікувавши знімки з дронів та супутників, з яких видно розміщення тих самих тіл на відповідних місцях зафільмованих 2 квітня 2022 року. Таким чином вдалося розплющити очі навіть тим людям, які були поглинуті російською пропагандою.

Розглядаючи упередження, які створила пропаганда РФ найпопулярнішим є визначення: «В Україні живуть неонацисти та націоналісти». Ця ідея досить активно проштовхується в народ з метою дискредитації України як держави та на основі вигадок виправдати війну. Нажаль російський народ вірить у це, але такі упередження досить легко зруйнувати. Підтримка націоналістичних лозунгів в Україні впала в декілька раз. Прикладом є склад Верховної Ради України 2012 та 2022 років. Якщо в 2012 році до складу увійшла націоналістична партія «Свобода», то в 2022 році в парламенті перебуває лише 1 депутат. Така ж ситуація і на президентських виборах 2019 року, на яких прихильник таких ідей отримав підтримку >1%. Твердження про неонацистів також легко розвіяти, адже прихильників нацистської ідеології жорстко переслідують, а у верхівці влади перебувають люди, які мають єврейські коріння [4].

Розглядаючи методи боротьби з пропагандою та дезінформацією хочеться наголосити, що не потрібно довіряти лише одному джерелу інформації та уважно їх перевіряти. На жаль негативному впливу схильні люди похилого віку, яким не так важливо розібратися у правдивості інформації, ніж просто її отримати. Але навіть так дезінформацію та пропаганду легко побачити. Частіше всього російські ЗМІ підконтрольні Кремлю кардинально змінюють свою риторику на одну подію за декілька днів. Таким чином джерело отримання інформації краще змінити.

Висновки. Російська пропаганда виступає зброєю не менш страшною, ніж крилаті ракети, РСЗО, бронетехніка. Основною її ціллю є переконання та виправдання злочинів РФ перед власними громадянами, а також шляхом дезінформації розхитування ситуації в Україні.

Виділяючи способи протидії пропаганді та всім її складовим потрібно:

- перевіряти отриману інформацію в інших джерелах;
- контролювати на законодавчому рівні усі пропагандистські джерела та забороняти їх у встановлених рамках;
- користуватися ресурсами, які перевіряють новинки та підтверджують або спростовують їх.

Література

1. Епідемія дезінформації: чому фейки стали частиною нашого життя і як «вакцинуватися». Центр демократії та верховенства права.
URL:<https://cedem.org.ua/analytics/epidemiya-dezinformatsiyi>

2. «Недострана» и «гражданская война»: на чём построена российская пропаганда об Украине? Радио Свобода.
URL:<https://www.radiosvoboda.org/a/29595896.html>

3. Как убивали людей в Буче. Подробная реконструкция событий. И разбор «версий» кремлевской пропаганды. Meduza.
URL:<https://meduza.io/feature/2022/04/06/kak-ubivali-lyudey-v-buche>

4. 2021 World Press Freedom Index: Journalism, the vaccine against disinformation, blocked in more than 130 countries. Reporters Without Borders.
URL:<https://rsf.org/en/2021-world-press-freedom-index-journalism-vaccine-against-disinformation-blocked-more-130-countries>